

SLOVENEK

JANUAR 1944

26

SREDA

Harte Abwehrschlacht bei Leningrad

Bei Kertsch und zwischen Pripjet und Beresina sowjetische Durchbruchversuche zusammengebrochen - Bei Nettuno drei Zerstörer und vier Handelsschiffe versenkt, zahlreiche Transporter schwer beschädigt

Aus dem Führerhauptquartier, 25. I. DNB. Das Oberkommando der Wehrmacht gibt bekannt:

Bei Kertsch verstärkten die Sowjets ihren Druck. Die von Panzern und Schlachtfliegern unterstützten feindlichen Angriffe dauern noch an.

Nordwestlich Kirovograd griffen die Bolschewisten mit mehreren Divisionen an. Sie wurden nach wechselvollen Kämpfen abgeschlagen, eine Einbruchsstelle im Gegenangriff eingeeignet.

Südwestlich Pogrebischtsche nahmen unsere Truppen, durch Artillerie und Luftwaffe wirksam unterstützt, nach hartem Kampf stark ausgebaut feindliche Stellungen. Gegenangriffe der Sowjets blieben erfolglos. Die Kämpfe sind noch im Gange.

Zwischen Pripjet und Beresina brachen erneute heftige Durchbruchversuche der Bolschewisten in schweren Kämpfen zusammen. Mehrere Einbrüche wurden abgeregelt.

Auch nördlich des Ilmensees und im Raum südlich Leningrad setzten die Sowjets ihre Durchbruchversuche mit steigender Heftigkeit fort. Während sie in einigen Abschnitten abgewehrt oder aufgefangen wurden, dauern an mehreren Stellen noch erbitterte Kämpfe mit vordringenden feindlichen Kampfgruppen an.

In Süditalien wiesen unsere Truppen im Westabschnitt erneute von Artillerie und Schlachtfliegern unterstützte feindliche Angriffe unter hohen Verlusten für den Feind ab.

Bei den schweren Abwehrkämpfen der letzten Tage hat sich die 15. Panzer-

grenadier-Division unter Führung des Generalmajors Rodt bei der Abwehr aller Durchbruchversuche des Feindes durch beispielhafte Standhaftigkeit hervorragend bewährt.

Im Landekopf von Nettuno griff der Feind an mehreren Stellen unsere Gefechtsvorposten an. Er wurde abgewiesen. Durch eigene Aufklärungsvorstöße wurden Gefangene eingebracht.

Die Luftwaffe griff bei Tag und Nacht mit Kampf- und Torpedoflugzeugen die feindliche Landungsflotte vor Anzio mit gutem Erfolg an. Nach vorläufigen Meldungen wurden drei Zerstörer und ein Handelsschiff von 6000 BRT versenkt. Die Vernichtung von drei weiteren Schiffen mit zusammen 26.000 BRT ist als sicher anzunehmen. Ein Transporter wurden zum Teil schwer beschädigt.

Nordamerikanische Bomber flogen am gestrigen Tage in das Reichsgebiet ein. Durch planlosen Bombenabwurf entstanden in einigen Orten des westdeutschen Grenzgebietes geringe Schäden. Nach bisher vorliegenden Meldungen wurden 15 feindliche Flugzeuge abgeschossen.

Der Kommandeur eines Nachtjagdgeschwaders, Major Prinz zu Sayn-Wittgenstein, fand im nächtlichen Kampf gegen feindliche Terrorflieger bei seinen 83. Nachtjagdsieg nach Vernichtung von 5 britischen Bombern den Heldentod. Der Führer ehrte den gefallenen Nachtjäger durch Verleihung des Eichenlaubs mit Schwertern zum Ritterkreuz des Eisernen Kreuzes. Mit ihm verliert die deutsche Luftwaffe einen ihrer hervorragendsten Nachtjagdflieger.

K bojem v južni Italiji

Berlin, 24. januarja DNB. Na južnoitalijanskem bojišču so sedaj prešli Angloamerikanci na široki črti v napad, da vežejo s tem nemške sile. Na obaljem področju jugozahodno od Rima je položaj v bistvu nespremenjen. V severozahodno od Nettuna ležečem kraju April so bile napadene ameriške izvidnice in zavržene. Imele so mrtve in ranjene ter so izgubile dokaj veljavnega gradiva. Izkrancje vdornih sil severozahodno od Nettuna so obstrlejevale težke in srednje nemške baterije ter ga občutno motile. Na izvečevališčih in na morju so nemška bojna letala in lovski bombniki z nadaljnjimi velikimi uspehi napadali izkrancje vdornih sil. Pri tem so v zelo kratkem času z dvema zadetkoma v polno potopila nek angloameriški rušilec. Neka križarka in dva nadaljnja rušilca so bili občutno poškodovani na krovu in na zunanjih stenah, ter so se počasi umaknili na odprto morje. Tudi dve izkrcavalni ladji s po 5000 tonami sta bili občutno poškodovani na krovu. Več pogodkov težkih bomb je povzročilo v bližini obale razdejavanja med izkrancami četami in zbirališči čet. Bilo je uničenih večje število oklepnikov in tovornih avtomobilov.

Na tirenskem obalnem področju so izgubili Angloamerikanci severno od Minturna štiri oklepnike. Njih napadalni valovi so bili že pred bojno črto od množičnega nemškega ognja odbiti. Tudi pri Castelfortu so vdorni oddelki brezuspešno nadaljevali svoje napade.

Napad na sovražno brodovje pri Nettunu

Berlin, 25. jan. DNB. Potem, ko so nemška bojna in strmoglavla letala z napadi na sovražnika, ki se je izkrceval pri Nettunu, 22. januarja potopila nekaj posebnih izkrcavalnih ladij s skupno tonazno 12.000 ton ter poškodovala precej težko nadaljnje tovorne in prevozne ladje, so v noči na 24. januar nemški letalski oddelki vkljub slabemu vremenu ponovno startali k napadu na sovražna zbirališča ladij pri Nettunu. Pri tem so morali premagati močne ovire, ki so jih naredili nočni lovci in protiletalsko topništvo. Poleg tega je meglja otežkočala razgled ter je bilo zato točno opazovanje bombnih zadetkov skoro nemogoče. Vsi led tega dosegla dosti le poročila o potopitvi enega rušilca, dočim je bilo za drugega mogoče javiti, da je bil verjetno potopljen. Letalske posadke so opazile bombe zadetke še na neki križarki in na izkrcavalni ladji z 2500 tonami. Vendar bi se dalo iz številnih detonacij in iz močnega dima sklepati, da so bile zadete še druge enote sovražne mornarice.

Angleška vlada naj se odloči

Berlin, 25. jan. DNB. Diplomatski dopisnik DNB dr. Sigfried Hord piše: Precejšnjo pozornost je v Angliji vzbudil članek »Observerja« o poljsko-sovjetskem sporu, ki ga je razširil Exchange Telegraph. Zanimivo je pri vsej stvari dejstvo, da so tu stvari vendar enkrat prikazane v pravi luči. List je mnenja, da je treba s političnim slepmišljenjem, ki ga uganjajo že od moskovske in teheranske konference, končno prenehati ter priznati, da uradne objave o teh konferencah ne morejo zakriti niti volje in niti namere Sovjetov, ki hočejo uresničiti svoje zahteve, na katere sta pristali Anglija in Združene ameriške države. Rešitev poljskega vprašanja, kot si to želi Moskva, bi razgalila brutalno dejstvo, da so bile vse te izjave navadne krpe papirja.

Bistvo članka je zahteva, naj Anglija očitno prizna svoje obveznosti do Moskve ali pa naj jih javno prekliče, ker je vsako nadaljnje »pretvarjanje« nezdravo za te itak malo razveseljivo položaj.

Z napetostjo lahko pričakujemo, ali bo britanska vlada sprejela kot temelj razčiščevalnih razgovorov z Moskvo, ki si jih želi list »Observerja«, razmišljanja o tem, kaka politika je pravilnejša, ali politika pravice ali pa politika sile, potem ko sta se Churchill in Roosevelt obvezala Stalinu, ki sedaj zahteva tudi javno priznanje prevzetih obveznosti, to se pravi, politiko odpovedi glede Evrope.

Angleški tisk in izkrancje pri Nettunu

Berlin, 24. jan. DNB. Propagandno spremljevalno glasbo angleškega tiska k novemu izkrancju v Italiji nemški politični krogi pozorno zasledujejo, ker dopuščajo sklepati na potrebo dviga močno oslabljenega vojaškega prestiza v Italiji se borečih angloameriških čet na eni strani, ter na pritisk Moskve po aktiviranju vojaških operacij na drugi strani. S takega vidika, tako poudarjajo v Berlinu, dobivajo angleški komentarij o teh vojaških dogodkih gotov političen smisel.

Težka obrambna bitka pri Leningradu

Pri Kerču ter med Pripjetom in Berezino so se zrušili sovjetski prodorni poskusi - Pri Nettunu so bili potopljeni trije rušilci in štiri trgovske ladje, težko poškodovane pa številne prevozne ladje

Führerjev glavni stan, 25. jan. DNB. Vrhovno poveljstvo obojestranskih sil javlja:

Pri Kerču so Sovjeti ojačili svoj pritisk. Z oklepniki in bojnimi letali podprti sovražni napadi še trajajo.

Severozahodno od Kirovgrada so napadli boljševiki z več divizijami. Po sprememb polnih bojih so bili odbiti, neko vdorno mesto je bilo s protinapadom zoženo.

Jugozahodno od Pogrebischtscha so zavzele naše čete, ki sta jih uspešno podpirala topništvo in letalstvo, po hudih bojih močno izgrajene sovražne postojanke. Sovjetski protinapadi so ostali brez uspeha. Boji se še vrše.

Med Pripjetom in Berezino so se v težkih bojih zrušili ponovni silovitosti boljševiški poskusi prebiti fronto. Več vdorov je bilo zajezjenih.

Tudi severno od Ilmenskega jezera in na področju južno od Leningrada so Sovjeti z naraščajočo silovitostjo nadaljevali svoje probojne poskuse. Dočim so bili na nekaterih odsekih odbiti ali prestraženi, se na več mestih še nadaljujejo srđiti boji s prodirajočimi sovražnikovimi bojnimi skupinami.

V južni Italiji so naše čete na zahodnem odseku odbile ponovne s topništvom in bojnimi letali podprte sovražne napade. Sovražnik je imel visoke izgube.

V težkih obrambnih bojih zadnjih dni se je pri obrambi vseh sovražnih poskusov za prebitje naše fronte, s

svoyo zglodno trdnostjo posebno odlikovala 15 divizija oklepnih grenadirjev pod vodstvom generalnega majorja Rodta.

Na mostišču pri Nettunu je sovražnik na več mestih napadel naše prednje straže. Bil je zavrnjen. Z lastnimi izvidniškimi sunki so bili privedeni ujetniki.

Letalstvo je ponoči in podnevi z dobrim uspehom napadalo z bojnimi in toprednimi letali sovražno izkrcavalno brodovje pred Anzajem. Po začasnih poročilih so bili potopljeni trije rušilci in ena trgovska ladja s 6000 tonami. Uničenje treh nadaljnjih ladij s skupno 26.000 tonami lahko smatramo za gotovo. 11 prevoznih ladij je bilo deloma zelo težko poškodovanih.

Severnoameriški bombniki so večkratnega dne prileteli nad področje Nemčije. Zaradi brezcilnega odmetavanja bomb so nastali v nekaterih krajih zahodno-nemških obmejnih področjih manjše škode. Po dosedanjih vesteh je bilo sestreljenih 15 sovražnih letal.

Komodor jate nočnih lovcov major princ Sayn-Wittgenstein je v nočnem boju proti sovražnim terorističnim letalcem pri svoji 83. nočni lovski zmagi in po uničenju 5 britanskih bombnikov našel junaško smrt. Führer je počastil padlega nočnega lovca s podelitvijo hrastovih listov z meči k viteškemu križu Železnega križa. Z njim je izgubilo nemško letalstvo enega svojih najboljših nočnih lovcov.

Velika zimska bitka na vzhodu

Berlin, 24. jan. T. Zagrizenost, s katero nameravajo Sovjeti nadaljevati na severu vzhodnega bojišča, predvsem na področjih severno od Ilmenskega jezera ter južno in jugozahodno od Leningrada, veliko zimsko bitko, v katero mečejo nove sveže divizije in vedno več težkega orožja, topništva in tankov, izhaja iz dejstva, da se nahaja na sovjetski strani v napadu najmanj 40 strelskih divizij in okrog 20 oklepnih oddelkov. S to množično uporabo ljudi in gradiva hočejo boljševiki z naporom vseh sil prodreti preko novgorodskih ruševin in ozkega prehoda h Kronstadt-skemu zalivu ter na ta način zrušiti nemško severno bojišče. V neprestanih, od 15. januarja dan in noč trajajočih bojih, topniških dvo bojih in tankovskih bitkah so nemške čete doslej preprečile vse poskuse za dosego preboja nemških črt. Na področju pri Novgorodu so sicer prepustile Sovjetom, ki so pritiskali z najmočnejšimi silami in s številno podporo topništva in oklepnikov, močvirno ozemlje zahodno od mesta, vendar so nekoliko dalje proti zahodu prestregle trdovratno pritiskajoče sovjetske udarne

kline ter so jih odbile z najtežjimi krvavimi izgubami za sovražnika. 22. januarja so boljševiki z deloma svežimi oddelki še nadalje ojačili svoj pritisk proti novim nemškim postojankam, vendar niso imeli nikakega uspeha. Tudi med Volhovom in Ladoškim jezerom so bili v zadnjih 24 urah izvedeni sovjetski napadi krvavo odbiti. Nekaj začasno izgubljenih krajev je bilo ponovno osvojenih, nek sovjetski vdor je bil zajezjen in očiščen. Sestreljenih je bilo 18 sovjetskih tankov. Jugozahodno od Leningrada so se tudi z nezmanjšano silovitostjo nadaljevali težki boji. Čeprav je sovražniku uspelo, da je ponekod pridobil nekaj ozemlja, so nemške čete preprečile vse poskuse za prebitje fronte. Na enem samem odseku so uničile 20 sovjetskih oklepnih voz. Baterije težkega in najtežjega topništva, ki so brez odmora obstrlejevale sovjetska zbirališča čet in tankov, so uspešno podprle nemške grenadirje. S tem so odločno pripomogle, da so se dosedanjí poskusi Sovjetov, da bi ostali v zanosnem napadu, vedno znova izjalovili z najtežjimi izgubami.

»Obdobje Kerenskega« v južni Italiji

Stockholm, 25. jan. T. Neko nedavno ameriško poročilo iz Neaplja ponovno kaže, da raste v južni Italiji komunističen vpliv. Zahodne sile sicer časno še drže Badoglijo in ne vztrajajo na tekočinskem odstopu kralja, ker so se vojaški poveljniki zaenkrat vsled bojev, ki so v teku, izrekli proti kakš politični izpremembi. Pod vodstvom Višinskega pa se sedaj podirajo še oni zadnji slabotni stebri, na katere se je opirala Badogleva vlada. Badoglijo si hoče pridobiti nov milostni rok na ta način, da je poklical v svojo vlado agenta Višinskega Paola Tedeschija (žida) in Evgenija Realeja. Komunisti so vstop

odklonili z utemeljitvijo, da se mora prej Viktor Emanuel odpovedati prestolu. Pozvali so Badoglijo naj tudi on odstopi, da bo na ta način prisilil kralja k odpovedi. Badoglijo pa se krčevito drži svojega mesta, čeprav nima njegova »vlada« nikake avtoritete več. Višinski zelo večje izkoristita nekater »demokratske« kroge za boljševiške namene, zlasti bivšega poslanca Migliolija, čigar prijateljstvo z boljševiki je že dolgo znano. Po mnenju nevturalnih opazovalcev postaja v južni Italiji vedno bolj jasno »obdobje Kerenskega«, ki je predstopnja popolnega boljševiškega režima.

Madžarska se bori za evropsko svobodo

Budimpešta, 25. jan. T. Minister vitez Bela Lukacz pl. Kovecses je govoril odboru vladne stranke v Miskolcu ter je poudaril najnost ohranitve zunanjega in notranjega bojišča. Minister je izjavil, da je vojska udnost Madžarske odvisna od dela, opravljenega na notranjem bojišču. Sovražna propaganda poskuša podobno kot pred 25 leti, zanesti spor v madžarske vrste. Zunanje okoliščine vetopa Madžarske v vojno so bile čisto kritizirane, vendar se je treba vprašati, ali se nem-

ška armada in madžarski Honved ne borita za evropsko svobodo in ali ne branita madžarskih narodnih kulturnih dobrin pred nevarnostjo z vzhoda. Vsi led tega, je zaključil minister, je treba zavrniti vse napade, ki so naperjeni proti sklepom madžarske vlade in madžarskega naroda, da se vojne udeleži. Moč Sovjetov ni neizčrpana. Madžarska bo prenesla ta svetovni požar in bo s tem zagotovila svoj bodoči razvoj.

De Gaulle obdolen diktatorskih stremljenj

Zeneva, 24. jan. T. Komunistični poslanec Grenier je osumil pred posvetovalno zbornico na Korziki de Gaulle diktatorskih stremljenj in je zahteval jamstvo, da ne bo vlada »zdrsnila v diktaturo«. Kot primerno protisredstvo je priporočal uvedbo »sovjetskega sistema«, ki se naj upira na tako imenovane »uporniške pokrete«, v katerih so v glavnem zastopani komunisti.

Teroristični letalci nad Madžarsko

Budimpešta, 24. jan. T. Zvečer dne 23. januarja so priletela anglosaksonska letala iz zahodne smeri nad jugozahodni del Podonavja. Na nekaterih mestih so bile odvržene bombe, ki so povzročile škodo na poslopljih.

Papež se ne bo selil v Lichtenstein

Berlin, 25. jan. T. Angleška propagandna vest, ki že mesece trdi, da predlagajo Nemci papežu preselitev v Liechtenstein, je tudi trdila, da se v gradu kneza v Vaduzu že vrše priprave za sprejem visokega gosta. Nemški poročevalski urad je izvedel iz najboljšega vira v Vaduzu, da niti knez, niti knežja vlada ne vesta za nikake tozadevne priprave in niti za nikake načrte o papeževi preselitvi. Smatrata pa, da so bile te angleške vesti izmišljene le radi povzročenja razpoloženja ter obžalujeta, da je bila njuna deželica predmet te diskusije.

Stockholm, T. »British Economist Review« računa, da bo znašal angleški državni dolg na koncu vojne ogromno vsoto 25 milijard funtov, kar predstavlja tri in pol kratne letne narodne dohodke.

Quisling na obisku pri Führerju

Führerjev glavni stan, 24. jan. DNB. V prisotnosti državne ministra in šefa pisarne Reicha dr. Lammelsa ter vodje strankine pisarne Martina Bormanna je Führer sprejel norveškega ministrskega predsednika Quislinga na daljši razgovor. Obravnavali so važna vprašanja o evropski celini in bodočnosti germanskih narodov v duhu skupne borbe. Nato je Führer sprejel tudi norveške ministre Fugglesanga, Liea in Whista, ki so spremljali ministrskega predsednika.

Z nemške strani sta bila prisotna dr. komisar Terboven in SS Obersturmbannführer Neumann.

Španski borci izpolnili svojo zaobljubo

Madrid, T. Bivši poveljnik sinje divizije je sprejel na veliki narodni svečanosti častno meščanstvo mesta Toledo. Zupan je poveljeval zaslugi tega častnika v panskem osvobodilnem boju in na vzhodnem bojišču. Svečanost, ki ji je prisostvoval tudi nadškof, se je končala s mimohodom vojaških odposlanstev in bivših bojevnikov na vzhodnem bojišču.

Angleška opozicija proti Eisenhowerju

Stockholm, 25. jan. T. Potniki iz Velike Britanije so prinesli s seboj senzacionalno londonsko informacijo, ki pravi, da raste od prihoda generala Eisenhowerja in od njegovih prvih ukrepov za evropski vdor angleška opozicija, ki bi rada postavila na njegovo mesto letalskega maršala Teddera. Del britanskega častniškega zbora, zlasti mornariški častniki, zahtevajo pri tem največjem vojaškem podjetju mešanega pomorsko-suhozemskega značaja, kar ga je svet doslej videl, da bi bilo vodstvo v njihovih rokah. Ta notranji boj je sedaj stopil v novo zanimivo stanje, ker vzdržujejo v Downing Streetu gorovico, da bo prišel v začetku februarja v London maršal Voršilov.

Nov teroristični napad na bolgarsko ozemlje

Sofija, 25. jan. T. Uradno javljajo: 24. januarja so sovražna letala preletela državno ozemlje ter so izvršila na nekaterih krajih teroristične napade. Kulturne zgradbe in zasebna hiša so bile porušene in poškodovane, civilno prebivalstvo je imelo žrtve. Protiletalska obramba je pravočasno pričela delovati. Zbita so bila sovražna letala.

Gališko-ukrajinsko prebivalstvo drži z Nemčijo

Lvov, 25. jan. T. Zastopnik ukrajinskega glavnega odbora prof. dr. Kubičevič je na sprejemu zastopnikov ukrajinskega glavnega odbora, ukrajinskega komiteja in delegatov iz vseh galiških okrožij ter zastopnikov vojskega odbora za Galicijo svečano izjavil, da je gališko-ukrajinsko prebivalstvo predvsem pa še v teh dneh, ko se boljševiki bližajo mejam njegove ožje domovine, še prav posebno pripravljeno stopiti skupno z Velikonemskim Rajhom v končno borbo ter zdržati v njej do zmagovitega konca. Prsti laži in obrekovanju, da je gališko ljudstvo leta 1939 prostovoljno, na podlagi takozvanega ljudskega glasovanja, stopilo v sovjetsko državo, Ukrajinci ne bodo protestirali zgolj z besedami, temveč tudi z dejanji.

Sovjeti hočejo razbiti Finsko

Stockholm, 24. jan. T. »United Press« poroča iz Moskve, da se ne bo Moskva v primeru sovjetske zmagae na vzhodu spustila glede Finske v nobeno posredovalno ponudbo. Sovjeti so odločni, da razbijejo Finsko. Če poslušamo kakega boljševika, potem pridemo do prepričanja, da bo to razbijanje Finske izvedeno z največjo temeljitostjo.

Kratka poročila

Budimpešta, 25. jan. T. Madžarski časopis »Függetlenség« piše o razmerju Angloamerikancev z Moskvo: Churchill in Roosevelt vesta, da s Sovjeti ni dobro zobati čeženj. Ne vemo sicer, slike adute imata v igri proti boljševiškem zavzetniku Anglija in Amerika, vendar je gotovo, da imata Churchill in Roosevelt pri uveljavljanju svojih načrtov proti Stalinu zelo slab položaj.

Stockholm, 25. jan. T. Sir Stafford Cripps je izjavil v neki tovarni v Srednji Angliji, da bo leto 1944, najbrže in najtežje leto, kar jih je morala Anglija pretrpeti v tej vojni. Sedaj se namreč bliža njen višek.

Vichy, 25. jan. T. Državni poglavar maršal Pétain je sprejel v ponedeljek španskega poslanika v Vichyju Leguerico ter francoskega generalnega konzula v Barceloni Ericurta.

Pariz, 25. jan. T. OFI javlja, da bo v torek uradno objavljena velika prometstev prefekture v Franciji, ki je bila najavljena že pred več dnevi. Gre za 31 osebnosti, ki so že prefekti in bodo sedaj ali premeščeni ali pa bodo napredovali. Med drugim bodo dobile nove prefekte tudi sledeče mestne prefekture: Lyon, Toulouse, Marseille, Orleans, Rouen, Rennes in Dijon.

Litbona, T. Letošnja zima zelo prekaša po številu oboletj na gripi prejšnje zime.

Grozote smrtne celice v komunistični ječi

Žrtve so pritisnili ob zid in jo zabodli - M. Mikuz obljublja amnestijo - Beg pred morilci

Gospod, ki je sam doživel strahote komunističnega raja, pripoveduje:

O prevratu 8. septembra nisimo v Semicu še nič vedeli. Namenjen sem bil v Ljubljano. Ob sedmih zjutraj sem zvedel za prevrat, ob osmih sem prišel na postajo, kjer sem že videl zbrane vse Italijane, ki so čakali na vlak. Na postajo so prišli tudi vsi vidnejši ljudje iz kraja, tako župnik, oba kaplana, poštariča in ostali. Namesto ob enajstih je vlak prišel ob štirih popoldne. Rekli so nam, da bo v Rožnem dolu pregled vlaka. Res smo čakali, toda pregleda ni bilo. Sele v Uršnih Selih so nas komunisti nagnali z vlaka pred postajo. Vse Italijane so razorožili, odpeljali župnika, ostale pa preiskali. V Rožnem dolu sem opazil, da so železničarji po večini bili dogovorjeni s komunisti in so z njihovi delali. Železničar Sever z Uršnih Sel me je spoznal in brž nagovarjal terence, naj me primejo. Terenci pa so imeli drugega posla dovolj, zato sem se lahko pomešal med množico in se skrili. Tako smo prišli do Novega mesta. Hotel sem iti v Ljubljano, pa so rekli, da je proga zatrpana in da ni mogoče potovati naprej. Sel sem prenočiti k nekemu prijatelju v Novem mestu. Zvečer ob sedmih pa so nas vse nagnali na trg pred magistrat, kjer so imeli miting. Prvega govornika so predstavili za Tita, za njim je govoril Boris Kidrič in nato še učitelj meščanske šole Kos. Ponoči pa so že napravili preiskavo pri družini, kjer sem prenočeval. Mene niso dobili. Toda naslednji dan se me družina ni več upala prenočiti, zato sem šel v bolnišnico v Kandijo. Zjutraj sem hotel na vlak za v Ljubljano, pa so me na mostu aretirali in odpeljali na glavno poveljstvo, ki je bilo v Turkovi hiši pri žandarmeriji. Od tu so me peljali na mestno poveljstvo. Mestni poveljnik je bil znani učitelj Kos, včasih izgubljen eksistenca, pijanček, ki je v komunistični družbi igral vidno vlogo, pa je sedaj menda že ubit. Z učiteljem kosom sva bila že od prej poznan. Navidez me je lepo sprejel in me peljal v posebno sobo, kjer sem čakal eno uro. Potem sem pa zvedel, da sem nujno sumljiv in da je izdano povelje za zapor. Najprej so me preiskali in mi vse pobrali, nato so me pa peljali v posebno celico.

Ko sem si celico malo gledal, so se mi najezili lasje od groze. Bila je to smrtna celica, v kateri so morili svoje žrtve. Na steni sem opazil vbojnjave z nožem, okrog katerih so bile še velike lise slabo izprane krvi. Izgleda, da so žrtve s silo pritisnili ob zid in jo nato z nožem zabodli. Po steni sem zapazil 11 takih madežev, 11 nedolžnih žrtve. Bivanje v tej smrti celici je bilo strašno. Po pazniku in po drugih sem prosil, naj me iz celice prestavijo drugam. Pogledat me je prišel najprej nadpaznik, poznejši komunistični sodnik in krovok Pelko, po rodu Stajcar, nizek in čokot. Preko svojih prijateljev sem dosegel, da so me prestavili v bolniško sobo. V tej sobi sem našel že nekoga orožniškega majorja in nekoga študenta. Pa tudi ta bolniška soba nam je vsem vzbujala grozo. V steni smo opazili znake revolverjskih strelcev in po tleh slabo zabrisane madeže krvi.

Nekdo smo iz bolniške sobe gledali na cesto in smo zapazili mladega, bledega komunisto. V rokah je imel kakih 60 cm dolg usnjen čok, iz tistega čoka je narahlo potevotal dolg nož in nam z njim prav sljubeznoval mugal proti oknu. Nekateri so ga poznali in nam povedali, da je to prosluli komunistični krvnik, ki ima že mnogo umorov na vesti. Vsak večer, ko je padel mrak, se je ob Kolpi dvignil čuden dim, ki je močno zaudarjal po sežganem mesu. Sklepalji smo, da polijejo mrlice in jih selegajo. Ogenj je trajal vedno pozno v noč.

Naslednjega dne t. j. 14. septembra so pripeljali v to bolniško sobo tudi profesorja Keka. Bil je zelo miren, trdno prepričan, da se mu ne bo nič

zgodilo. Vprašal sem ga, zakaj se vendar ni umaknil, ko je lahko pričakoval, da ga komunisti ne bodo pustili pri miru. Pa mi je popolnoma mirno odgovoril: »Pri meni je bil Mikuz in mi zatrdil, da je že priznana amnestija za vse in da se mi ne bo nič zgodilo.« Ko sem mu povedal, kaj sem videl v celici in ko si je ogledal že znake revolverjskih strelcev v naši bolniški sobi, je postal nekoliko bolj nemiren in se je že malo bal. Drugi dan je bilo bombardiranje. Ena bomba je padla na streho sodišča, druga pa tik za zidom. V jetnišnici je bilo strašno. Jetniki so razbijali po vratih in po zidovih in tulili od groze. Sele po dolgem času so prišli pazniki, odprli vrata celice in nas spustili iz celice. Prišel je nek majhen, na videz čisto nepomemben človek, pred katerim so pazniki strumno in z velikim strahom stali v pozornosti. Bil je to nek politikomisar, ki je dal povelje, naj nas začasno izpuštuje.

Komaj pa so nas iz celice izpustili, so se menda tega že pokesali. Kričali so za nami, naj se vrnemo. Nekaj je bilo res tako nespametnih, jaz pa sem bežal, kar sem mogel in se skrili za prvimi ovinkom. Brž sem šel proti postaji od prvega gozda in potem proti Straži. Tako sem prišel do nekoga kmeta, ki me je prenočil. Pri tem kmetu je bila komunistična komanda, kateri sem se javil kot begunec bombardiranega mesta. Pustili so me v kozolet, da sem tam prenočil in me močno zastražili. Drugo jutro sem šel proti Dvoru, kjer imam svoje posestvo. Nisem se upal na dom, marveč sem šel v svojo zidnico. Komaj sem malo stopil s poti, sem že zapazil nadpaznika Pelka, kako je s kolesom hitel proti

Dvoru, gotovo za menoj. V zidnici sem se nekoliko okrepčal, spati se pa v njej nisem upal, marveč sem prenočil zunaj med trjem. Nisem se zadrževal, ko so se pripeljali trije moški, pregledali zidnico in ko so videli, da me ni so ob zidnici posedli in čakali. Slišal sem, kako so se pogovarjali med seboj, češ, kaj ga bomo hudiča stražili, ki je pa že zdavnaj ušel čez hribe in doline. Jaz sem bil pa komaj tri korake od njih in sem se tesno prižemal k zemlji, da me ne bi zapazili. Tretji dan sem se šele upal na svoj dom. Modan sem se imel v najemu Pečaver Franc, gostilničar. Včasih smo ga imeli za socialisto in se ga je dalo še kar prenašati. Nisem vedel, da je bil že tedaj središče komunističnega delovanja v našem kraju. Doma sem našel samo ženske, vse zagrizene komuniste. Počutili so se na mojem posestvu kot gospodarice in lastnice in prav previdno in lepo sem moral hoditi okrog njih, da sem vsaj nekaj rešil. Konecne, ko sem jim nekako dopovedal, da je posestvo vendarle še moje, so se vdale, in začel sem nekateri stvari urejati. Skrival sem se v podstrešni sobici in v večini sem se malo prikazal. V svoji hiši sem videl marsikaj. V gostilni so se zbirali razni komunistični veljaki, sem je prihajala pošta, od tu so šla tudi navodila. Nekega dne je šlo v hišo osem sestradanih internitancev iz Semic. Ker sem vse poznal, sem jih lepo pogostil z vsemi dobrotami, ki jih je premožno posestvo in naša hramba. Poleg tega sem vsakemu še dal nekaj denarja. Toda eden od teh, Nampelj iz Semic me je osem dni kasneje iskal, češ da me bo ubil, njegov sin pa me je v Semicu oropal za 18.000 lir.

Nekega dne je prišel v gostilno tudi prosluli Daki s svojim štabom. Bil sem ravno v gostilniški sobi. Nič se ni ne bi mislil, da zmore ta zver v človeški osebi hliniti tako mehko in prijazno. Nagrabil si je nekaj otrok in jih spravil v svoje naročje, božal in ajal, kakor najskrbnejši družinski oče, obenem pa čisto mirno pripovedoval o bojih, o mrtvih in o strahotah, ki jih je videl in povzočal.

Kako si Amerika predstavlja razdelitev sveta

Vigo, 24. jan. T. Pod ameriškim vplivom stoji list »Balaj« v Kairu pravičje iz domnevnega »avtoriziranega vira« načrt, kako naj bi bil svet po začeljeni zavezniški zmagi razdeljen. Sovjetska zveza bi sprejela ves Balkan ter Vzhodno in Srednjo Evropo vključno Nemčijo. Ameriki bi dali Kanado, Oceanijo, Avstralijo in japonske posesti. Tudi Afriko bi do delili Ameriki v gospodarsko izkoriščanje. List izrecno poudarja, da je te navedbe dobil od »odločilnih ameriških krogov po teheranski konferenci«.

Ameriško izkoriščanje srednjega vzhoda

Zeneva, 24. jan. T. Ameriški »ravnatelj gospodarskih operacij« na Srednjem vzhodu se je po 3 mesečnem študijskem potovanju po Srednjem vzhodu vrnil v Washington. O svojem potovanju se je najprej razgovarjal z zunanjim ministrom Huleom, voditeljem urada za zunanjo trgovino, člani kongresa in Rooseveltom. V kratkem pa se bo preko Londona vrnil na Srednji vzhod. V Angliji bo z angleškimi uradnimi krogi obravnaval nekatere spremembe v skupni angloameriški upravi na Srednjem vzhodu. Radi pocenitve bi morale biti po njegovem mnenju uvedene spremembe v korist ameriške trgovine. Neka newyorška velika banka namerava po njegovem predlogu ustanoviti ameriško banko v Kairu. Izvoznikom pa se naj priporoča, da navežejo še ožje stike s Srednjim vzhodom. Amerikanci so očitveno pod vtisom angleškega naziranja, po katerem je Srednji vzhod področje življenjsko važnega strateškega pomena, ki mora ostati pod angleškim vplivom in to navzlic možnostim, da so Zedinjene ameriške države tudi pripravljene, da se tam vgnezdijo.

Trebljenje tolpa se nadaljuje

Otok Hvar zaseden - Tolovajske izgube zadnjih štirih tednov znašajo nad 4000 mrtvih in ujetih

Zagreb, 24. jan. Lastno poročilo lista »Deutsche Adria-Zeitung«. Kakor uradno poročajo, je bil otok Hvar očiščen tolovajev. Trebljenje se je pričelo prejšnji četrtek. Ko so na otoku pristale čete, določene za čiščenje, so tolovaji začeli razstreljevati vojaške naprave in spravljati svoje sile kakor tudi prebivalstvo, ki so ga prej navozili na Hvar iz drugih dalmatinskih otokov, na zahod drugih otokoma Vis in Lastovo.

Kot pravijo uradna hrvaška poročila, se ugodno razvija trebljenje tolovajev v zahodni Bosni. V vzhodni Bosni se je tolpa izjalovil sunek proti Tuzli. V bojih v raznih hrvaških krajih je po hrvaških poročilih padlo nad 600 tolovajev. Iz Like so oddelki za čiščenje preko Velebita prodrli ob obali ter osvobodili mesto Senj, ki so ga imeli tolovaji od italijanske kapitulacije. Iz uradnega hrvaškega poročila o bojih proti tolpa se vidi, da so zadnje dni mogle tolovajske skupine, ki so se doslej najbolj zagrizeno borile ter spadale k elitnim Titovim tolpom, pristojno odložile orožje, ker so videle, da je nesmiselno nadaljevati borbo.

8. januarja je skušala neka komunistična tolpa, ki je štela 2500 mož, vdreti iz Bosne v Srbijo. Oddelki srbske državne straže so se proti tej tolpi za grizeno borili po ulicah nekoga mesta, dokler se niso zaradi nasprotne premoči umaknili. Ko je državna straža dobila pomoč prostovoljnih oddelkov, so napadli tolovaje iz med tem zasedenih krajev. Zasedovanje se nadaljuje. Tako je bil preprečen poskus, da bi tolpe, ki nastopajo v Bosni, prenese svoje delovanje v Srbijo.

Berlin, 24. P. Nemško trebljenje v

južnovzhodni Evropi je bilo zlasti zadnje dni zelo uspešno. Nemške čete so zlasti v srednji Bosni navzlic težavnim vremenskim razmeram in navzlic težko dostopnim predelom zadale Titovim tolpom občutne izgube. V večdnevni bojih so imeli tolovaji okoli 2000 mrtvih in 400 ujetnikov. Med plenom se nahajajo 4 topovi, 89 strojnic, nad 2000 pušk najrazličnejših tipov mnogo vozil in nekaj poljskih topnišnic.

Neko londonsko poročilo, češ da je Tito znova zasedel mesto Jajce, ki je bilo prej sedež njegovega glavnega stana, je popolnoma izmišljeno. Mesto Jajce je trdno v nemških rokah.

Tudi na jadranskem obalnem področju je bilo več nastopov proti tolovajskim skupinam, ki so jih nemške čete izvedle odločno in s popolnim uspehom. Na prostoru, ležečem blizu Korčule, so imele tolpe 463 mrtvih in 368 ujetnikov. Zelo bogat je plen, ki so ga pri tem zaslele nemške čete in obsega med drugim 9 majhnih radijskih sprejemnikov in oddajnikov, neko večjo radijsko postajo in mnogo radijskega materiala. Poleg tega je padla v nemške roke tudi neka vas, ki so jo tolovaji utrdili in so imeli v njej 12 barak polnih vojnega gradiva. V tej pokrajini, kakor tudi na drugih mestih evropskega jugovzhoda so se udeležili bojev proti tolpom tudi močni oddelki vojaštva, sestavljeni iz domačega prebivalstva, ki je tako pripomoglo k vzpostavitvi reda v svojih krajih.

Tudi na grško-bolgarski meji je nek posebni nemški oddelek zavojeval veliko sovražno zbirališče in zaplenil znatno količino vojnega gradiva. Skupno so imele Titove tolpe v zadnjih 4 tednih nad 4000 mrtvih in ujetih.

Plešnarjevemu Janku v slovo

V nedeljo, 16. t. m. zvečer, je pretresla našo četo v Logatcu globoka žalost. Blizu Hotedričice so komunisti iz zasede ustrelili Janko Logarja, po domače Plešnarjevca iz Gor. Logateca. Z njim vred je padel tudi njegov prijatelj Bajc. Raz domobranske vojašnice smo obesili črno zastavo. Razgibano naše življenje pa je onemelo. Zajokalo so zvonovi v Gor. Logatcu in oznanili, da se Janko vrača mrtev k svoji materi, ki jo je tako vroče ljubil in od katere se je tik pred usodnim trenutkom poslovil.

Padel je z motornega kolesa naravnost v srce zadet. Komunistični zločinec je vedel, kam mora zadeti junaka, da omahne. Janko Logar je bil junak, ljubil je odkrito borbo, kakor je nedavno pokazal, ko je ujel proslulega Antona Kuncu. Plačali pa so mu komunisti strahopetno in podlo. Lahko rečemo, da so s tem dejanjem komunisti poteptali čest naše fare, ukradli nam kristalno čist značaj, ki je ojeklenil v trdih borbah s komunisti in zato smo ga ljubili vsi. Pred komunističnimi somišljeniki je odkrito izpovedoval svoj nazor in borbo za narod in vero očetov. »Dobil je, kar je iskal,« je rekla pred kratkim o njem neka prodana duša. Da, zares, Janko, neka prodana duša.

Čudovito je bilo slovo od Tebe, dragi Janko! Nesil smo Ti križ in venec, skoro tisočglava množica. Te je spremila, tudi krajevni nemški poveljnik, vsa četa s komandirji. Tvoji prijatelji so Te na svojih ramah varno ponesli v Tvoji poslednji dom, kamor so Te spremljale naše molitve. Na hrib izkopane prsti je tedaj stopil g. komandir Čuješ in izpregovoril jeklene besede v slovo.

Oddelek domobranske čete je oddal našemu nepozabemu borcu častno salvo. Da, dragi Janko, za ciljem, ki si ga nam pokazal Ti, bomo šli, dokler ne zmagamo. Vsi Tvoji prijatelji domobranci.

Črnomelj v senci komunistične čeke in strahovlače

Črnomelj, 20. jan. Malokateri kraj na Slovenskem je toliko trpel vsled komunistične strahovlače, kakor Črnomelj. Tu je komunistični neredil ogromno gmotno škodo, tako nad javno, kakor nad zasebno imovino, še večje uničenje pa je povzročil nad življenjem poštenih Črnomelčev.

Ko so se nekateri Črnomelčji v oktobru umaknili v Ljubljano, je bilo njihov imetje zaplenjeno. Plenjenje so komunisti izvajali tako temeljito, da pri pobiranju oblek niso prizanesli nič umazanemu perilu. Z obleko so pobrali tudi vse živilske zaloge, mast, moko in krompir. Družine, katerih svojci so se umaknili v Ljubljano, so izselili iz njihovih stanovanj in jih natrpali kar po dve ali tri v eno samo stanovanje.

Pobijanje ljudi
V decembru so komunisti začeli s pokolji in sicer po običajni taktiki: nekatere je treba javno obsoditi in si izmisлити zanje kakšno krivdo, druge pa tajno pobiti brez kakšnega sodnega postopka. Javno so razglasili smrt sedmih žrtve, med temi župarstva sina Klemenca Dušana ter 19 let stare Brule Pepec, ki je stanovala v Črnomlju. Ostale žrtve so bile iz črnomeljske okolice. Tajno pa so ustrelili med drugimi župana Klemenca Pavla, ki je bil znan kot zelo priljubljena osebnost. Vsak Črnomelčje je vedel, da je župan Klemenc kljub velikim težavam

zadnjih let, izvrstno skrbel za svojo občino. Komunisti so ga ubili neke v gozdu pri Trbučah skupaj z dvajsetimi drugimi žrtvami. Gozd pri božjepotni cerkvi na Zežlju hrani truplo župnega upravitelja Jožeta Pokorna iz Proseke ob Kolpi, ter truplo kaplana Ivana Salmiča iz Vinice, ki je poleg pokojnega patra Norberta že druga žrtev iz vrst nemškega viteškega reda.

Črnomeljska čeka na delu.
VOS (Varnostna obveščevalna služba) — slovenska komunistična čeka — je še zdaj v popolnem teku. Vodi jo klepar Vinko Balkovec, ki ima z Jožetom Šinko, tudi kleparjem, v glavnem vse umore na vesti. Ječe so nabito polne vseh vrst ljudi. Zaprti so tudi taki, ki so sicer po svojem prepričanju komunisti, pa so padli pri komunističnem vodstvu v nemilost. Tako je bil ubit nedavno neki komunistični policist Medved, ki je padel komunistom v nemilost. Prišlo je tudi že do medsebojnega streljanja, kjer je bil zadet komunist Pogačar, vodja komunistične policije v Črnomlju.

Prehrana.
V času komunističnega strahovlaja v Črnomlju je odpadla vsa aprovizacija. Vprašanje oskrbovanja so nato komunisti rešili na zelo preprost način: začele so se revizije pri nekomunističnih ljudeh. Komunisti so opalili hiše vseh poštenih Črnomelčev

in oklicali, da bodo vpeljali kolektivne kuhinje. Kolhoz pa je trajal le teden dni. Ljudje so morali s skodelicami čakati pri kotlu. Vsled tega je nastalo med boljše situiranimi komunisti razburjenje, nakar je ta enakosti kmalu prenehala, zlasti ko je zmanjkalo tudi zalog savejske vojske. V treh mesecih so dobili uradniki izplačanih 50 lir, a še to simpatizirerji in komunistični aktivisti. Nič čudnega torej, če ljudstvo trpi za lakoto in se hrani le s krompirjem in fižolom.

Prisilna mobilizacija
Dne 17. januarja 1944 se je v Črnomlju izvajala komunistična mobilizacija. V nabornem odboru je bila tudi Kidričevka, ki je na nabornike imela nagovor. Pregledni zdravnik je znani črnomeljski zdravnik dr. Sober.

Na komunističnih mitingih predava običajno oče črnomeljskega komunizma Šterbenk, ki se mu pa že majoje tla pod nogami. Prav tako se majoje tla tudi drugim črnomeljskim petičnikom, ki so do nedavno v visokimi zneski podpirali komunistično gibanje, kakor recimo stovarišči: Nagelšmidovi, ki še sedaj vneta pobira prispevke za komuniste.

Tako poteka življenje v Črnomlju: v znamenju čeke in lakote, ki so jo povzročili komunisti. Ljudstvo komaj čaka, kdaj bo komunistično strahovanje strito in bodo prišli domobranci ter upostavili zopet red in poštenost.

Bolgarski politik ubit pri terorističnem napadu

Solija, 25. jan. T. Tisk poroča o smrti znanega bolgarskega politika in javnega sodelavca Mihaela Madjarova, ki je podlegel poškodbam, dobljenim ob priliki angloameriškega terorističnega napada. Pokojnik je bil star že 90 let in se v zadnjih letih ni več udeleževal aktivnega političnega življenja. Preje je bil bolgarski poslanik v Londonu in Petrogradu ter notranji in prvi minister. Bil je soustanovitelj in prvi urednik časopisa »Mir«. Z njim vred so bili ubiti tudi njegova žena, hčerka, vnuk in žena slednjega. Zet Madjarova, znani opozicijski poslanec Petko Steinov je bil pri napadu ranjen.

Bolivija že tretjič napoveduje vojno

Berlin, 24. jan. T. Reuter poroča iz Washingtona, da je državni podtajnik v bolivijskem zunanjem ministrstvu obvestil ameriško vlado, da bo Bolivija napovedala osi vojno. Zadnjič je vlada Penderanda napovedala pred tremi meseci osi vojno, prvič pa je Bolivija že pred dvema leti poslala osi vojno napoved. Boliviji je bila obvidno potrebna tretja vojna napoved, ker si hoče vlada s tem priboriti aktivno legitimacijo Zedinjenih ameriških držav.

Obnova narodne Kitajske

Sangaj, 24. jan. T. Velikopotezna obnovitvena dela na kitajskem »Cesarskem kanalu«, ki veže v dolžini 1000 km Peking

Gospodarstvo

Zopet redna preskrba s tokom v Trstu. Ker se je posrežilo odstraniti težave pri preskrbi električnega toka za Trst, so bile začasno vpeljane omejitve potrošnje električnega toka zopet ukinjene. Vendar se pozivlja prebivalstvo, naj varčuje s tokom in naj ne porablja toka prekomerno.

Romunski bombaž. V Romuniji je bilo zadnje leto posajeno z bombažem le 5000 ha (1938), toda kasneje je bila kultura bombaža zelo razširjena. Leta 1941 je znašala površina pod bombažem že 16.000 ha, naslednje leto 20.000 in lani 27.000 ha. Donos je znašal leta 1942 skoro 200 vagonov. Leto pa nameravajo kulturo bombaža razširiti na skoro 100.000 ha. Tako bo Romunija lahko krila svojo potrebo bombaža. Če bi se primerno razširil bombaž po vsej jugovzhodni Evropi, bi lahko vse te države krile svoje potrebe bombaža doma, kar bi pomenilo za vso Evropo zelo veliko razbremenitev.

Nova umetna snov. V zadnjih časih se je v Nemčiji pojavila nova umetna snov »Polvamide«, ki je neke vrste umetna smola. Polvamide služi n. pr. tudi namesto usnja, nadalje kot vlaknasta snov.

Hrvatškoslavaški klirifug. Za zmanjšanje aktivnega slovaškega klirifugnega salda v prometu s Hrvaško bo Hrvaška uvozila večje število konj na Slovaško.

Novo švicarsko notranje posojilo. Spomladi bo Švica razpisala novo švicarsko notranje vojno posojilo. To se bo zgodilo radi uspeha pri konverziji železniških posojil, ki je bila nedavno izvršena.

Obtok bankovcev v jugovzhodnih državah. Obtok bankovcev je znašal na Madžarskem v zadnjih letih: 1939 975. 1940 1.387. 1941 1.987. 1942 2.958. 1943 4.392 milij. pengó. Obtok bankovcev je na Slovaškem narasel od 1939 na 1945 od 1.392 na 3.200 milij. kron. V Romuniji je znašal obtok bankovcev na koncu let 1938-1943 34, 48, 61, 96, 117 in 144 milijard lejev, v Bolgariji 2,8, 4,2, 6,5, 13,4, 18,9, dočim za 1943 bolgarska narodna banka izkazuje ob toku več ne objavlja. cenijo ga pa na 2,5 milijarde lejev. V Turčiji je znašal obtok 1938-194, 1939-281 in 1942 734 milij. turških funtov. Oddaja premoženja je najbrže zmanjšala obtok bankovcev.

»SVETU« je bogato pisana beseda

s Hangčauem in Čekiangom, se bodo sedaj pričela. Zato je dala kitajska vlada na razpolago 1,2 milijardi kitajskih dolarjev.

Ko bodo obnovitvena dela končana, bodo lahko med Pekingom in Jangtcejem plule 300 tonske in med Jangtcejem in Hangčauem 900 tonske ladje ter vzdrževale promet med severno in srednjo Kitajsko, s čemur bodo kitajske prometne zveze dokaj zboljšane.

Prvo najvišje madžarsko odlikovanje v tej vojni

Budimpešta, 24. jan. T. Državni upravitelj Horthy je odlikoval danes v kraljevem gradu generalnega majorja Corneliusa Oslanyija, poveljnika neke honvedske pehotne divizije, z viteštvom reda Marije Terezije. Državni poglavar je ugovoril, da je generalni major Oslanyij bil po minuli prvi svetovni vojni sedaj prvi sprejet v ta red. Kot poveljnik 9. lahke honvedske pehotne divizije je v predlanski težki zimski bitki s svojimi četami zadnji zapustil odsek Dona, ki ga je branil s Honvdi, in je s tem podal bleščeč primer vztrajnosti in hrabrosti.

SLOVENEK
27. januarja 1944
4. ČETRTKOVA STRAN

Krvavel je naš narod pod turškim kopitom,

a izkrvavel ni —
še bolj krvavel je zlo komunistične OF
toda naš narod je zdrav in bo tudi to kugo prebolel

Razkrivajte komunistične nakane!

Od več strani smo dobili sporočila, da hodijo po raznih stanovanjskih hišah neodgovorni ljudje ter zahtevajo spiske beguncev, ki so jih dobrosrčni Ljubljancani vzeli na stanovanja. Očitno imajo pri tem namen, da dobjajo na svoje sezname vse tiste Ljubljance, ki nudijo pomoč težko preizkušenim beguncem. Predstavljajo se pod to ali ono lažno uradno krinko, pri tem pa šikanirajo stanodajalce na razne načine in jim celo groze. Opozarjamo ljudi, da ne nasedajo tem spletkam, temveč naj komunistične agente odpode ali jih pa nemudoma javijo policiji. Komuniste očitveno boli, da so podeželski begunci deležni tako toplega sprejema v Ljubljani, zato bi radi naredili zmedo in lujskajo proti žrtvam komunizma.

+

Po svoje plačilo je odšel k Vsemogočnemu, poln preizkušnje v dolgem, mukepolnem trpljenju, naš dobri in skrbni oče, stric, dedek in pradedek, gosp.

A o'zlj Pir

uslužbenec drž. železnice v pok. pokrepčan večkrat s sv. zakramenti, v 93. letu starosti. Pogreb dragoga pokojnika bo v četrtek, 27. jan. t. l., ob 3 popoldne v Zal. kapele sv. Jožefa, na pokopališču k Sv. Križu. Ljubljana, 25. januarja 1944.

Globoko žalujota hčerka Leopoldina Povše, vnuki in pravnuki.

Polde Popotniki

Sprehodi po Furlaniji

Furlanija leži ob vznožju Karnijskih alp in sega do morja. Tvori vrata v mog...

bil, sem občutil že v mladih letih, ko sem skupaj s furlanskimi sošolci trgal blaše...

Zadnje nedelje sem se v Nabrežini, slovitim središču naše kamnoseške industrije...

Ko smo tedaj sedeli pri tej izredni kapljici, sem prijateljem razodel svojo namero...

»Dragi Polde, to pa napravi najlažje tako. Namesto domov se odpelji danes...

In zgodilo se je, da sem na pustno nedeljo 1. 1942 še sladko spal v prijazni furlanski vasi Perteole.

Perteole

Drugo jutro dopoldne sem stopil v župnišče. Z g. Spesetom se poznavam že iz gimnazijskih let...

Najin razgovor je živahen. Po kratkem uvodu o osebnih prilikah sva koj pri stvari...

tičejo njegove vas. Je ves razvnet. Z nasmeškom okrog ust in s živahno kretno...

Po tem razgovoru je postal perteolski župnik moj razgovornik, besednik, mentor...

Perteole so čedna furlanska vas, ki leži v jugovzhodnem delu Furlanije...

Dunque... ime Perteole izvira iz latinskega imena »Pretegnis«, kar znači: naselje pred opekarno...

Perteole niso samostojna občina, temveč spadajo pod županstvo Ruda...

proti Rudi imajo Perteole svoje vaske pokopališče. Tik tega pokopališča me je očaral velik gozd...

Ruda ne nudi posebnih zanimivosti, je preprosta furlanska kmečka vas...

Preprosta furlanska kmečka vas, postavlja se pa z lepim občinskim domom, kjer ima sedež županstvo...

Opozorilo davčne uprave

1. Davčne karte za služkinje. Davčna uprava za mesto v Ljubljani opozarja ponovno vse poslodavce...

2. Vlaganje prijav za odmero narodno obrambnega sklada za l. 1944.

3. Proizvodnja in prodaja stavbnega materiala pod državnim nadzorstvom.

4. Davčni zavezanci, ki plačujejo samo uslužbenški davek...

5. Tiskovine in vsa pojasnila se dobe pri davčni upravi Ljubljana-mesto...

svetni minister Jonič temeljito očistil ter z nje odstranil vse, kar je v prejšnjih letih zastrupljalo s komunizmom...

Novo imenovanje v hrvatski diplomaciji. Na predlog hrvatskega zunanjega ministra je Poglavinik podpisal...

Proizvodnja in prodaja stavbnega materiala pod državnim nadzorstvom.

Pogozdovanje dalmatinskih goličav. Hrvatsko ministrstvo za gozdove in rudnike je izdelalo podrobne načrte...

MALI OGLASI

KRASNE SPALNICE

BLAGO

MISI, PODGANE

za damsko obleko

in šurke zanesljivo pokončate s srupom

ki ga dobite v drogeriji Kanc, Židovska 1.

PISALNE STROJE

PRODAM

SPALNICO

30.000 LIR POSOJILA

BEGUNKO

PSA PRODAM

KUPIM

SENO - SLAMA

PSA PRODAM

Umrla nam je naša skrbna mama, stara mama in teta, gospa KUNST MARIJA

Pogreb drage pokojnice bo v sredo, 26. t. m. ob pol 5 pop. z Zal, kapela sv. Marije, na pokopališču k Sv. Križu.

Ljubljana, 25. januarja 1944.

Globoko žalujemo: Drago, Matija, France, sinovi; Drago, Boris, Milena, vnuki; Franciška, Stana, snahi - in ostalo sorodstvo.

Dotrpeli so po dolgi mučni boleznini moj dobri oče, gospod IVAN ZAJEC

biv. krojač in mešan ljubljanski

Pogreb nepozabnega pokojnika bo v četrtek, 27. t. m. ob 2 pop. z Zal, kapelica sv. Jakoba, na pokopališču k Sv. Križu.

Sv. maša zadušnica se bo darovala v ponedeljek, 31. t. m. ob 7 zj. v župni cerkvi sv. Jakoba. Ljubljana, 25. januarja 1944.

Globoko žalujemo hčerka Poldka

TEL KINO »MATIC« 12-41

Toliko zaželjeni in do sedaj še ne videni film najvišje umetniške vrednosti

»Takrat...«

Najnoviji film Zarah Lesandrovi Severno-nemško mesto, klinika v Švici, kabaret v Lisboni in pristaniško mesto v Južni Ameriki so postaje pustolovskega življenja neke žene.

PREDSTAVE ob delavnikih: 15 in 17.30!

TEL KINO »SLOGA« 17-30

Odlična kmetijska burka, polna preprostih in duhovitih domislic, sijajnih komičnih prizorov in zapletljav

»Bolha v ušesu«

Emil Hess, Lotte Rausch, Sabine Peters itd.

PREDSTAVE ob delavnikih: 14.30 in 17!

TEL KINO »UNION« 12-21

Mlado dekle sredi velemesta - v boju za svojo življenjsko srečo

»Melodija velemesta«

Hilde Krahl, Werner Hinz, Karl John, Viola Zarell itd.

PREDSTAVE ob delavnikih: 14.30 in 17!

Zahvala

Vsem, ki ste izkazali spoštovanje in ljubezen naši preblagi mami, gospe

Josipini Kalin

izrekava iskreno zahvalo. Hvala vsem, ki ste jo zadnjikrat obiskali, vsem, ki ste jo spremili na zadnji poti, vsem, ki ste zasukali njen grob s cvetjem.

Sv. maša zadušnica bo darovana v soboto 29. januarja 1944 ob 7 zjutraj v farni cerkvi Marijinega Oznanjenja.

Ljubljana, 25. januarja 1944.

Minka in Ivanka.

+

Sporočamo sorodnikom, prijateljem in znancem, da je 19. t. m. umrl dobri mož, oče brat in svak, gospod

GUSTAV KOBE

dolgoletni član tt. Jelačin & Ko.

Pogreb se vršil 21. jan. 1944 iz hiše žalosti na farno pokopališče v Trebnjem.

Trebnje, Ljubljana, dne 25. januarja 1944.

Zalujoči: Eliza, žena; Tatjana, hčerka; Miloš, sin

+

Umrla nam je naša najboljša, srčno ljubljena mama, babica in prababica, gospa

Eliza Matko

ro. Konečnik

nadužiteljeva vdova

Pogreb nepozabne pokojnice bo v sredo, dne 26. t. m. ob pol 4 popoldne z Zal, kapelica svetega Nikolaja, k Sv. Križu.

Sv. maša zadušnica se bo brala v cerkvi Marijinega Oznanjenja dne 31. t. m. ob 8 zjutraj.

Ljubljana, 24. januarja 1944.

Globoko žalujemo:

Ivan, univ. doc. in šef-primarij, inž. Anton, viš. tehn. sv., sinova; Marjana, Olga in Anica, hčerke; Hilda roj. Verbič, snaha; prof. Dr. Rožman in dr. Cajnko, zeta ter rodbine: Lipold, Konečnik, Lupšina, Gorjup, dr. Vidmar, inž. Golob in Kastelic ter vnuki. in pravnuki.

NOV Svet se odpira

ROMAN NAPISAL JOHAN BOJER

In nato je prišlo. Prišlo je svobodno življenje v krogu tovarišev, ki so bili bistrega duha kot on, razgibani kot on, ostrega sluha za vse novo, kot on.

Zgodilo se je pa tudi, da se je zbudil ves skršen in slabe vesti. Kmečki fant, ki je bil v njem, tisti, ki je dorasčal na velikem posestvu, se mu je začel rogati.

Pa vendarle — semkaj je spadal. Tu je bilo sproščeneje za razstrelivo v njem

samem, za radost, da bi se uprl z rameni v ta neumni svet in ga prevrnil. Veliko mesto ima svojo značilnost, ki se le prime, svet v mestu dob drugičen obraz, Lovrenču se je zdel grd obraz.

Zdaj pa sedi Lovrenč tu in poveša glavo. Domov je prišel. Tu je svet spet povsem drugačen. Nove sile ga kličejo. Vselej, kadar koli je bil prišel semkaj na obisk, mu je bilo, ko da ga dvorec in pokrajina gledata in izprašujeta: »Kam si pa zabredel? Ti, ki imaš občutek dednosti v sebi? Ti, ki boš nekoč tu lastnik in gospodar?« Tako čudno sram ga je bilo. On, ki je mater, vdovo z Bruseta,

tako ljubil, ji je prizadeval le hude stvari. Le kako naj bi se to ujelo? Doslej se je tolažil s tem, da se bo iz te zmede dvignil nekoč nekakšen nov svet, kjer se bodo vsa nasprotja združila v nekaj velikega, močnega in pametnega. Ali je tako, če je človek odrasel?

Medtem pa ti gre mati z Bruseta in se ti uleže in ti umrje!

Resnično, prav nič lahko ni biti mlad.

4.

Kasneje čez dan je lažno stopal vzdolž obronka po poljski stezi, ki je malokdo hodil po njej in kjer se je trava motovila med dvema kolotečinama. Na obeh straneh so pošumevale trepetlice, a med jezerom in vasmii je vihrala ploha, ki ji je kar pokimal, čuš: »Že prej si mi bila znana.« Nekaj čudovitega je občutek doma v kakih velikih pokrajini, vse ga kliče, vse ima spomine, vse je kakor del njega samega. Za miljo daleč severno od jezera štrlijo dimniki celulozne tovarne in nebo in tu prodre sončni žarek skozi ploho in pozlati hišo in zeleni obronek Okrene se in se zagleda proti jugu in za miljo daleč v to smer se konča jezero, začena se reka, nad njo pa se boči železniški most. Pozdravljen, mu zakliče. Še dalje proti jugu prihaja mavrica. Velikanska vrata nad gozdovi in vasmii Vsa širna pokrajina se razteza pod podočmi: so oblaki in mnogimi ljudmi. Na več strani vidi lahko po več milij daleč in to je svet njegovega detinstva, in zdaj je spet tu in tako je, ko bi nad vsem tem zagospodaril in bi se

sam pomešal z vsem. Zrak je tu filtriran, ker prihaja skozi toliko gozdov, spet in spet globoko zadaha da bi mesto izplaknil iz sebe. Tu diši po gnoju, po rodovitni zemlji, po listju. Voha sto znanih stvari tako je, ko da bi vse vdihaval, kar koli vidi na mnoge milje daleč.

Dozdeva se, ko da bi postala ta pokrajina njegova vest, ki se je proti njej pregrešil. Tu je ta pokrajina in noče nič vedeti za misli izrodov, ker pozna samo ljudi, ki imajo tu svoje korenine in svojo domovino. Ta zemlja zahteva sonca, dežja in delo. Ali pa je to vse? Ne še. Govori mu da so bili to, kar je doslej počenjal le krčeviti zaleti, da tisto, kar je kaj vrednega v njem, se ni zadobilo svoje oblike. A kdaj naj bi se to zgodilo? Zdaj je v njem le še življenje, ki se nareja: je vrhanost, ki iz nje še ne zna izrabljati koristne sile. Ves je še vrtoglav, je pod nekimi pritiskom in bi najraje kričal, besnel ali se valjal po tleh in se na ves glas jokal.

Domov grede vidi Lovizo, kako z rokami v žepih zapetega plašča naglo stopa proti njemu. V naglici si je obula jahalne škornje. Da bi, če bi bilo treba, prebrčala tudi vodo čim bolj se bližata drug drugemu, tem bolj je Lovrenč spet na trdnih tleh, saj se mu bliža pamet sama. Veter ji seganja kodre na obraz, zdaj se nasmehne in mu zakliče, naj pohiti domov.

In ko stopata vstric, mu sestra pove, da se je treba za nekaj važnega odločiti. Neki veletrgovec iz prestolnice, ki

je bil lansko zimo kupil veliko gradbenega lesa na trimesečno odplačilo, je danes pisal, da ne more plačati in je prošil odloga.

Loviza je dejala, da mu ne misli popustiti.

»Kdo od naju pa ima prav za prav oblast in pravico, da bi odločal v takih zadevah?« je vprašal Lovrenč.

»To bova kaj kmalu zvedela,« je odvrnila ona in ga s strani pogledala. »V zadnjem času sem imela prav za prav jaz pravico podpisovanja.«

Lovrenč je obstal. »Tako? Ali imaš prokuro, drago dete?«

»Tako se pač imenuje ta stvar, res je. Mati je najbrž že čutila, da bi se ji utegnilo prameriti tako, kot se ji je, tebe pa itak ni bilo doma. Če boš pa ti tukaj, je pa razumljivo, da bom vse tebi prepustila.«

»Tako — torej si ti tukaj za šefa?« jo je podražil in ji namežiknil.

»V tem primeru sem le muha enodnevne. Kakšnega mnenja si pa ti glede one zadeve?«

»Kaj pa če nam veletrgovec odplava, če mu ne ugodiš?«

»To bi bilo nemara najboljšje. Poznamo ga.« Misli in govorila je povsem tako kot vdova z Bruseta.

Lovrenč pa je bil tu drugačen človek kot v mestu. Podjetje ima svoje lastne zakone — zdaj ni smel začeti s tem, da bi izigraval vrednote.